

WOORD, KLANK & BEELD

BOEK SPIRITUALITEIT

Geloof, hoop en liefde
Joseph Ratzinger

Als theoloog en kardinaal schreef Joseph Ratzinger, nu paus Benedictus XVI, zeer veel boeken, artikels, voordrachten en preken. Sinds zijn verkiezing tot paus wordt mondjesmaat een aantal van deze werken vertaald. Thans ligt een boekje voor dat in 1989 in het Italiaans verscheen en de conferenties bevat die de Duitse kardinaal in 1986 gaf voor de hernieuwingsbeweging *Comunione e Liberazione*. Joseph Ratzinger behandelt er op filosofische en theologische wijze het trio geloof, hoop en liefde. Dat is interessant, omdat hij als paus dezelfde evangelische waarden in encyclieken wil bespreken. Zijn eerste encycliek uit 2006 ging immers over de christelijke liefde, de tweede uit 2008 over de hoop. De uiteenzetting is tegelijk toegankelijk en typisch Ratzinger. Alles werd met veel geleerdheid behandeld en in de voetnoten

duikt de geliefde leermeester Sint-Augustinus meermaals op. Steeds is er het perspectief van de geloofsact: de mens kan niet anders doen dan zich naar God te richten om gelukkig te worden. De auteur verwoordt het als volgt: „Waar geen vrees voor God meer bestaat, verliest de mens zijn juiste maat. De vrees gaat over hem heersen, wat zich voordoet en verschijnt, wordt als een afgod vererd, en door die wijde poort komt alle dwaasheid binnen.” De kardinaal voegde aan de tekst twee homilieën toe, waarvan een over de evangelische vraag wat je moet doen om het eeuwige leven te verwerven. Als antwoord geeft hij de parabel van de barmhartige Samaritaan. Daarin toont hij zich als pastor: „De gelijkenis leert ons dat niet de grote theorieën de wereld redden, maar de moed om het voor de hand liggende te doen, de deemoed die de stem van het hart volgt, de stem van God.” (EDS)

Joseph Ratzinger/Benedictus XVI, *Oefeningen in geloof, hoop en liefde*, Lannoo, Tielt, 2010, 144 blz., 16,95 euro, 978 90 2098 781 2.

BOEK GESCHIEDENIS

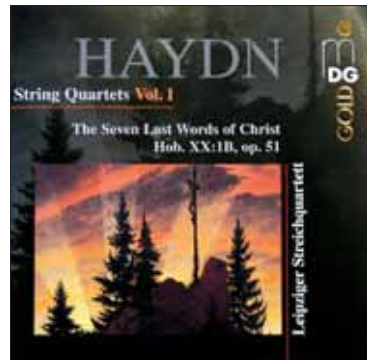
Congo voor beginners
Tony Busselen

Beknopt, overzichtelijk en best leesbaar, deze inleiding op de geschiedenis van Congo. Tony Busselen bezocht Congo voor het eerst in 1991 en verbleef anderhalf jaar in Kinshasa. Hij vertrekt vanuit het aloude motto ‘wie het heden wil begrijpen, moet naar het verleden kijken’. De auteur tracht te begrijpen hoe de Congolezen aankeken tegen het kolonialisme en waarom ze het bestreden. Hoe de dictatuur van Mobutu tot stand kwam, hoe ze in leven werd gehouden en wat ze betekende voor de Congolezen. Waarom Mobutu werd omvergevoerd en wat er nadien allemaal gebeurde.

De auteur wil naar eigen zeggen een eerlijk beeld schetsen, maar ook een instrument aanreiken voor verdere solidariteit met onze gewezen kolonie. Interessant om weten is dat Busselen is verbonden aan Intal, de ngo met banden met de marxistische Partij van de Arbeid. Dat weerspiegelt zich in zijn bronnen. Zo baseert hij zich vaak op het werk van geestesgenoten Ludo De Witte, Jules Marchal en Ludo Martens, wiens werken verschenen bij uitgeverij EPO. Veel aandacht gaat naar de kritiek op economische machtspositie van de multinationale bedrijven. Wat de missionering betreft, volgt de auteur de scherpe (en wat ongenueanceerde) mening van historicus Jules Marchal, die de Kerk beschouwde als een van de hoekstenen van de koloniale machine. Hij volgt de hypothese dat de missionering met geweld gepaard ging: „Zonder de gewapende verovering zou er geen plaats zijn geweest voor de Kerk.” Een hoogst interessant deel van dit boek is dan weer de beschrijving van de oorlogen die het land sinds 1995 in de greep houden. (EDS)

Tony Busselen, *Congo voor beginners*, Epo, Berchem, 2010, 200 blz., 14,95 euro, 978 90 6445 589 6.

CD KLASSIEK

Zeven woorden
Joseph Haydn

Haydn componeerde met zijn Zeven woorden van onze Verlosser op het Kruis beklijvende muziek. Het ontstaan van dit werk toont de internationale uitstraling van deze componist. Opdrachtgever was immers een

Spaanse priester uit Cadiz. Het was geen eenvoudige klus om op Goede Vrijdag boeiend muziek te maken. Maar Haydn bezat zulk meesterschap. Meer nog, in 1787, meteen na het afleveren van de orkestversie, bracht hij ook een versie voor vioolkwartet uit. Omdat het werk ook circuleerde in oratoriovorm, schreef hij in 1796 een eigen versie. Die heeft tot op vandaag veel succes. Van de ‘zeven woorden’ bestaan dus drie versies: een orkestversie, een afgeslankt vioolkwartet en een oratorium. Het Leipzig Streichquartett is bezig alle vioolmuziek van Haydn op te nemen. In dit geval voert het het arrangement voor strijkkwartet uit. In totaal gaat het om negen korte stukjes: een inleiding en een fameuze afsluiting met veel ‘bliksem en donder’ omvatten de zeven muzikale meditatie. Telkens stelt de eerste viool het

thema voor. Die voorstelling moet je letterlijk nemen, want het was de bedoeling dat men telkens het ‘kruiswoord’ kon meezingen ter persoonlijke overweging. Aangrijpende muziek. (JC)

Joseph Haydn, *String Quartets Volume 1. The Seven Last Words of Christ*, door het Leipziger Streichquartett, MDG Gold (distributie Coda), MDG 907 1550-6, 22 euro.

CD KLASSIEK

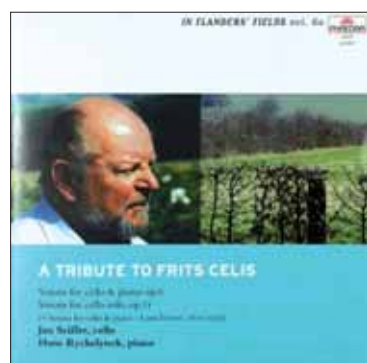
Romantisch koor
Robert Schumann
en anderen

Wellicht denken sommigen bij de naam Amarcord meteen aan de gelijknamige film van Federico Fellini. Hier gaat het om een koor uit Leipzig. Met name om een vijftal mannelijke topzangers die hun sporen verdienden bij het Thomaner Knabenchor. Ze presenteren een *Spaziergang* (wandeling) door Leipzig ten tijde van de romantiek. Een wandeltocht met hele beroemde namen. Robert Schumann en Felix Mendelssohn Bartholdy zijn de absolute toppers. Maar er is ook minder bekend volk: Carl Steinacker, Heinrich Leberecht, August Mühlung, Carl Friedrich Zöllner en de beide Marschners. Allemaal zijn het componisten die in Leipzig studeerden of er woonden.

We horen mooie liederen uit de hoogromantiek. Dit is een schitterende cd, prachtig opgenomen, met grote afwisseling van liedmateriaal. Zelf vonden we het *Liebe und Wein* absoluut fantastisch. Meer dan een cantus dus. (JC)

Rastlose Liebe. Ein Spaziergang durch das romantische Leipzig, door Amarcord (2 tenoren, 1 bariton, 2 bassen), Raumklang (distributie Coda), edition apollon, RK ap 10108, 20 euro.

CD KLASSIEK

Eerbetoon
Frits Celis

Hoe komt het dat zo weinig klassieke componisten uit ons land internationale bekendheid genieten? Wellicht omdat we te weinig chauvinistisch zijn. Tegen het collectieve geheugenverlies in vaart het cd-label Phaedra onder de leiding van de moedige Luc Famaey onvermoeibaar zijn eigen koers. In Flanders' Fields geeft een prachtig overzicht van de klassieke muziek ‘van bij ons’. En die bezit wel degelijk klasse. Dat blijkt heel duidelijk uit het ‘eerbetoon’ naar aanleiding van de tachtigste verjaardag van Frits Celis. Celis begon in 1946 zijn muzikale loopbaan als harpist in het orkest

van de voormalige Koninklijke Vlaamse Opera te Antwerpen, een functie die hij tot 1954 uitoefende. In dat jaar werd hij eerste laureaat in een wedstrijd voor dirigenten, uitgeschreven door de Koninklijke Muntchouwburg te Brussel. Vanuit zijn voorliefde voor de opera koos hij voor de Brusselse Muntchouwburg, waar hij tot 1959 als dirigent aan verbonden was. Nadien verwierf hij de betrekkingen van eerste dirigent en muziekdirecteur aan de Koninklijke Vlaamse Opera van Antwerpen, waar hij tot 1989 bleef. In 1960 werd Frits Celis benoemd tot docent notenleer aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium van Antwerpen, waar hij twaalf jaar later ook tot docent transpositie werd aangesteld.

Maar steeds meer legde hij zich ook toe op compositie. Als componist werd Frits Celis bekend door zijn liederen, koorwerken, kamermuziek en orkestwerken die uitvoeringen beleefden in meerdere Europese landen, de Verenigde Staten en Japan. Hij verwierf compositieopdrachten van de toenmalige BRT en het Festival van Vlaanderen. In 1992 kende SABAM hem de Fuga Trofee toe, uit erkentelijkheid voor zijn jarenlange inzet voor de Belgische muziek. Sinds 1989 legt hij zich nagenoeg uitsluitend toe op het componeren, waardoor zijn

oeuvre sindsdien in aanzienlijke mate is toegenomen. Met liederen en koorwerken, kamermuziek en orkestwerk schreef hij een al bij al omvangrijk oeuvre. Celis blijft overigens op hoge leeftijd nog steeds goed bezig. Zijn muziek is altijd blijven evolueren: vanuit een neoromantisch en de gevoelens aansprekende schriftuur, die goed te horen is in de cellosonate opus 6 uit 1962, naar een meer abstracte, maar wel altijd lyrische, welluidende schriftuur, een kenmerk van de sonate voor cello solo opus 71 veertig jaar later. Een steengoede sonate dus die hij trouwens voor de uitvoerder zelf, Jan Sciffer heeft geschreven en die ronduit schitterend klinkt. Celis durfde ook het atonale aan. Het huldeconcert voor Celis wordt besloten met een zelden vertolkt cellowerk, zijnde een sonate van Louis Vierne, die meer bekendheid heeft als orgelcomponist maar zeer verdienstelijk blijkt op gebied van de kamermuziek. Drie ontdekkingen. (JC)

A Tribute to Frits Celis. Sonata for Cello and Piano, Opus 6. Sonata for Cello Solo, Opus 71, & Louis Vierne, Sonata for Cello and Piano, door Jan Sciffer (cello) en Hans Rycckelynck (piano), In Flanders' Fields, volume 60, Phaedra (distributie codaax), 92060, 21,15 euro.